

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MACIEJ SZPUNAR
esitatud 15. jaanuaril 2020¹

Kohtuasi C-753/18

**Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå u.p.a. (Stim),
Svenska artisters och musikers intresseorganisation ek. för. (SAMI)**

versus

**Fleetmanager Sweden AB,
Nordisk Biluthyrning AB**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus))

Eelotsusetaotlus – Intellektuaalomand – Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused – Direktiiv 2001/29/EÜ – Artikli 3 lõige 1 – Direktiiv 2006/115/EÜ – Artikli 8 lõige 2 – Mõiste „üldsusele edastamine“ – Äriühing, mis rendib välja autosid, mille standardvarustusse kuulub raadio

Sissejuhatus

1. Väheste liidu õiguse küsimuste kohta on Euroopa Kohus teinud nii palju otsuseid nii lühikese aja jooksul nagu mõiste „üldsusele edastamine autoriõiguses“ tõlgendamise kohta.² Seda ulatuslikku, kuid mõistagi killustatud kohtupraktikat on nimetatud lausa labürindiks ning Euroopa Kohut Theseuseks.³
2. Ehkki käesolev kohtuasi ei anna võimalust kõnealuse kohtupraktika täielikuks süstematiseerimiseks,⁴ annab see Euroopa Kohtule võimaluse sõnastada üldpõhimõtted, mis võimaldavad piiritleda täpsemalt, mis kuulub üldsusele edastamise õiguse valdkonda ja mis mitte. Täpsemalt puudutab käesolev kohtuasi üldsusele edastamise olulist tegurit – edastamise toimingut.

1 Algeel: prantsuse.

2 Selles valdkonnas on pärast 2. juuni 2005. aasta kohtuotsust *Mediakabel* (C-89/04, EU:C:2005:348) tehtud üle kahekümne kohtuotsuse ja -määruse.

3 Clark, B., Dickenson, J., „Theseus and the labyrinth? An overview of „communication to the public“ under EU copyright law: after Reha Training and GS Media where are we now and where do we go from there?“, *European Intellectual Property Review*, nr 5/2017, lk 265. Kahjuks ei selgita autorid, kes on sel juhul Minotauros.

4 Õiguskirjanduses avaldatud seisukohtade järgi võib see olla lausa võimatu (vt Treppoz, E., „De l'art jurisprudentiel au rang de feuilleton ou l'impossible systématisation du droit de communication au public“, *Revue trimestrielle de droit européen*, nr 4/2017, lk 864).

Õiguslik raamistik

3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas⁵ artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.“

4. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamissoõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas⁶ artikli 8 lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette õiguse, mille eesmärk on tagada, et kasutaja tasub ühekordse õiglase tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks, ning millega tagatakse, et kõnealune tasu jagatakse asjaomaste esitajate ja fonogrammi tootjate vahel. Esitajate ja fonogrammitootjate vahelise lepingu puudumise korral võivad liikmesriigid sätestada tingimused, mille kohaselt see tasu nende vahel jagatakse.“

5. Direktiivi 2001/29 artikli 3 lõige 1 ja direktiivi 2006/115 artikli 8 lõige 2 võeti Rootsi õigusesse üle vastavalt 1960. aasta seaduse nr 279 (1960:279) autoriõiguse kohta (upphovrättslagen) § 2 lõike 3 punktiga 1 ja §-ga 47.

Faktilised asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

6. Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (Stim) u.p.a. (Rootsi heliloojate ja fonogrammitootjate õiguste kollektiivse esindamise ühing, edaspidi „Stim“) ja Svenska artisters och musikers intresseorganisation ek. för. (Rootsi autorite õiguste kollektiivse esindamise ühing, kes haldab esitajatele kuuluvaid autoriõigusega kaasnevaid õigusi, edaspidi „SAMI“) on Rootsi autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste kollektiivse esindamise ühingud.

7. Fleetmanager Sweden AB (edaspidi „Fleetmanager“) ja Nordisk Biluthyrning AB (edaspidi „NB“) on autorenditeenust osutavad Rootsis asutatud äriühingud. Nad annavad raadioga varustatud autosid otse või vahendajate kaudu kuni 29 päevaks rendile, mida nimetatakse „lühiajaliseks rendile andmiseks“.

8. Esimeses kahest kohtuvaidlusest, mille raames on käesolevas kohtuasjas esitatud eelotsuse küsimused, palus Stim Fleetmanageri vastu esitatud hagis mõista Fleetmanagerilt tema kasuks välja 369 450 Rootsi krooni (SEK) (umbes 34 500 eurot) ja intressid, põhjendusega, et viimati nimetatu aitas oma tegevusega kaasa sellele, et kolmandad isikud tegid ilma Stim loata muusikateoseid autoriõiguse seisukohast üldsusele kättesaadavaks, andes raadioga varustatud autosid lühiajalisele rendile.

9. Tingsrätt (esimese astme kohus, Rootsi) leidis, et raadioga varustatud autode rendile andmine oli üldsusele edastamine 1960. aasta seaduse nr 279 autoriõiguse kohta tähenduses ja et tekkis alus tasu maksmiseks. Siiski järeldas nimetatud kohus, et Fleetmanager ei ole autoriõiguse rikkumisele kaasa aidanud, mistõttu jättis kohus Stim hagi rahuldamata. Apellatsioonikohus jättis selle otsuse muutmata. Stim esitas otsuse peale kaebuse Högsta domstolenile (Rootsi kõrgeim kohus).

5 EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230.

6 ELT 2006, L 376, lk 28.

10. Teises kohtuvaidluses pöördus NB hagiga Patent- och marknadsdomstolenisse (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) ning palus kohtul tuvastada, et nimetatud äriühing ei ole kohustatud maksma SAMI-le fonogrammide kasutamise eest alates 1. jaanuarist 2015 kuni 31. detsembrini 2016 seoses sellega, et füüsilistele isikutele ja äriklientidele rendile antud sõidukid olid varustatud raadiovastuvõtja ja CD-mängijaga.

11. Patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus) leidis, et 1960. aasta seadust nr 279 autoriõiguse kohta tuleb tõlgendada kooskõlas direktiiviga 2001/29 ning direktiivi 2006/115 artikli 8 lõikes 2 ette nähtud kasutamine vastab Euroopa Kohtu praktika kohaselt „üldsusele edastamisele“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses. Samuti märkis nimetatud kohus, et rendiautodega koos raadiovastuvõtjaid välja andes muutis Nordisk Biluthyrning fonogrammide kuulamise rentnike jaoks võimalikuks ja seetõttu oli tegu „edastamisega“. Kohus asus seisukohale, et täidetud olid ka muud „üldsusele edastamise“ kriteeriumid. SAMI esitatud tõendeid arvesse võttes otsustas kohus, et kokku anti nimetatud 11 autot rendile keskmiselt 528 korral aastas. Patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus) järeldas sellest, et NB peab maksma SAMI-le tasu, ja jättis äriühingu hagi rahuldamata. See kohtuotsus seevastu tühistati apellatsioonimenetluses Patent- och marknadsöverdomstolenis (apellatsioonikohtu juures tegutsev kõrgem patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi). SAMI esitas selle otsuse peale kaebuse Högsta domstolenile (Rootsi kõrgeim kohus).

12. Neil asjaoludel otsustas Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas tavapäraselt raadiovastuvõtjatega varustatud autode rendile andmine tähendab, et autosid rendile andev isik on kasutaja, kes edastab teoseid üldsusele direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 ja direktiivi 2006/115 artikli 8 lõike 2 tähenduses?

2. Mil määral, kui üldse, on olulised autorenditegevuse maht ja rendile andmise kestus?“

13. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse 30. novembril 2018. Põhikohtuasja pooled ja Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad. Samad pooled olid esindatud kohtuistungil, mis peeti 6. novembril 2019.

Analüüs

Esimene eelotsuse küsimus

14. Oma esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raadioga varustatud autode rendile andmine kujutab endast „üldsusele edastamist“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 ja direktiivi 2006/115 artikli 8 lõike 2 tähenduses.

15. Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb kahes nimetatud sättes kasutatud mõistet „üldsusele edastamine“ tõlgendada nii, et see on sama tähendusega.⁷ Niisiis on vastusel, mille Euroopa Kohus annab käesoleva kohtuasja raames, sama ulatus mõlema eespool nimetatud direktiivi puhul, olenemata võimalikest terminoloogilistest erinevustest eri keeleversioonides ja eelkõige rootsikeelses versioonis.

16. Direktiivi 2001/29 artikli 3 lõige 1 annab autoritele preventiivset laadi õiguse lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele. Nii on autoritel võimalik eelkõige saada tulu oma teoste kasutamise eest üldsusele edastamise vormis.

⁷ 31. mai 2016. aasta kohtuotsus Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punkt 33).

17. Direktiivi 2006/115 artikli 8 lõige 2 ei anna analoogset ainuõigust. Nimetatud säte seevastu tagab esitajatele ja fonogrammitootjatele õiglase tasu, juhul kui fonogrammi edastatakse üldsusele.

18. Direktiiv 2001/29 ega direktiiv 2006/115 ei sisalda mõiste „üldsusele edastamine“ juriidilist määratlust. Teatavad selle mõiste tähenduse täpsustused tulenevad direktiivi 2001/29 põhjendusest 23. Nimetatud põhjenduse kohaselt hõlmab kõnealune mõiste edastamist üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse. Üldsusele edastamise õigus peaks hõlmama teose igasugust edastamist või vahendamist kaabli või kaablita vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu. Direktiivi põhjenduses 27 on lisatud, et üksnes füüsiliste abivahendite pakkumist, mis võimaldavad edastada või edastavad, ei käsitleta käesoleva direktiivi kohaldamisel edastamisena.

19. Veel tuleb meenutada, et tehnilises mõttes võib üldsusele edastamisel olla kaks põhilist vormi: üldsusele edastamine otseses tähenduses ja kättesaadavaks tegemine. Esimesel juhul on edastamise kasutaja see, kes otsustab, millise tehnilise vahendi abil ja millisel ajal edastamine toimub, nii et potentsiaalne sihtrühm võib seda vastu võtta või mitte. Teisel juhul tehakse teos sihtrühmale kättesaadavaks alaliselt, nii et sihtrühma kuuluvad isikud saavad ise otsustada, kus ja millal nad juurdepääsu kasutavad. Teine näide puudutab eelkõige tellitavaid teenuseid ja internetti. Käesolevas kohtuasjas, mis käsitleb teoste ringhäälingu kaudu edastamist, on tegemist esimese näitega ehk edastamisega kitsamas tähenduses.

20. Euroopa Kohtul on mitmes kohtuasjas olnud võimalus piiritleda mõistet „üldsusele edastamine“.

21. Eelkõige on Euroopa Kohus otsustanud, et üldsusele edastamine peab hõlmama kumulatiivselt kaht elementi: kaitstud objekti edastamise toimingut ja publikut, kellele see edastamine on suunatud.⁸

22. Käesolevas kohtuasjas esimesele eelotsuse küsimusele vastuse andmiseks on vaja analüüsida, kas need kaks elementi esinevad mõlemad juhul, kui on tegemist raadioga varustatud autode rendile andmisega.

23. Iseenesestki mõista – ja põhikohtuasja pooled ei ole seda vaidlustanud – ei edasta autorendiga tegelevad äriühingud raadiosaateid, vaid seda teevad ringhäälinguorganisatsioonid. See ei välista siiski *a priori* seda, et kõnealuste äriühingute tegevuse võiks Euroopa Kohtu praktikat arvestades liigitada tegevuseks, mis on hõlmatud üldsusele edastamise ainuõigusega direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 ja direktiivi 2006/115 artikli 8 lõike 2 tähenduses.

24. Mis puudutab edastamise toimingut, siis on Euroopa Kohus tuvastanud selle esinemise paljudel asjaoludel, mitte üksnes juhul, kui on tegemist lihtsalt teose otsese edastamisega näiteks ringhäälingu kaudu.

25. Nii näiteks on Euroopa Kohus leidnud, et üldsusele edastamine on see, kui majutusettevõtte teeb klientidele kaitstud objektid kättesaadavaks, paigutades numbritubadesse telerid ning edastades nende kaudu signaali, mis võetakse vastu keskse antenni kaudu.⁹ Sellega seoses tegi Euroopa Kohus vahet üksnes füüsiliste abivahendite pakkumisel, mis ei kujuta endast üldsusele edastamist, ning asjaolul, et kõnealuste abivahendite kaudu edastatakse signaali, mis aga selle mõiste alla kuulub.¹⁰

8 Vt viimati 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).

9 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, resolutsiooni punkt 1).

10 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 46).

26. Sama kehtib ka juhul, kui majutusasutuse numbritubades ei ole mitte teler, vaid seade, mis võimaldab kuulata CD-plaate, ning CD-plaadid ise.¹¹ Kui selline majutusasutus teeb klientidele kättesaadavaks nii tehnilised seadmed, mis võimaldavad ligipääsu kaitstud objektidele, kui ka kõnealused objektid fonogrammidenä CD-plaatidel, siis tegeleb ta asjaomaste kaitstud objektide üldsusele edastamisega.¹²

27. Samuti kujutab endast üldsusele edastamist see, kui üldsusele avatud ettevõtte käitaja tahtlikult muudab ringhäälingu kaudu edastatavad kaitstud objektid üldsusele kättesaadavaks telerite kaudu, mis on paigutatud kõnealusesse ettevõttesse.¹³

28. Üldsusele edastamine võib tähendada ka telesaadete salvestamist ja koopiade üldsusele kättesaadavaks tegemist koopiade pilveteenusena kaugsalvestamise abil (*cloud computing*).¹⁴

29. Veel tuleb Interneti valdkonnas lugeda edastamiseks nii teose avaldamine veebisaidil¹⁵ kui ka teisel veebisaidil kättesaadavate kaitstud teoste juurde suunavate klikitavate linkide pakkumine.¹⁶ Lisaks ei ole kõnealust määratlust arvestades tingimata vajalik, et lingid oleksid veebilehel: need võivad ka olla installeeritud meediamängija – st tehnilise vahendi – tarkvaras. Sellisel juhul seisneb edastamine meediamängija müügis.¹⁷ Kuid analoogselt kohtuasjaga, milles tehti otsus SGAE,¹⁸ ei seisne edastamine mitte lihtsalt tehnilise vahendi pakkumises, vaid asjaolus, et kõnealusesse vahendisse on installeeritud lingid Internetis (autoriõiguse omajate loata) kättesaadavaks tehtud teoste.¹⁹

30. Ning lõpuks kujutab endast üldsusele edastamist failijagamisprogrammi kättesaadavaks tegemine ja haldamine partnervõrgus (*peer-to-peer*).²⁰

31. Üldsusele edastamise toimingute olemasolu hindamise puhul on Euroopa Kohus rõhutanud kasutaja rolli, mida ei saa tähelepanuta jätta: kasutaja sekkub oma tegevuse tagajärgedest täielikult teadlikuna, et teha kaitstud teos üldsusele kättesaadavaks.²¹

32. Kuid kasutaja sekkumine ei saa piirduda tehniliste vahendite nagu raadiote, telerite, CD-mängijate või meediamängijatega, mis võimaldavad kaitstud teoseid kasutada. Selline piiratud sekkumine tuleb samastada lihtsalt tehniliste vahendite pakkumisega, mis vastavalt direktiivi 2001/29 põhjenduses 27 sisalduvale tõlgendamisreeglile ei kujuta endast üldsusele edastamist.

33. Selleks et tegemist oleks üldsusele edastamisega, peab kasutaja sekkumine puudutama konkreetselt kaitstud teoseid, ehk siis edastamise sisu.

11 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Phonographic Performance (Ireland) (C-162/10, EU:C:2012:141, resolutsiooni punkt 3).

12 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Phonographic Performance (Ireland) (C-162/10, EU:C:2012:141, punkt 62).

13 Vt eelkõige 4. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Football Association Premier League jt (C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, resolutsiooni punkt 7) ja 31. mai 2016. aasta kohtuotsus Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, resolutsiooni viimane lause).

14 29. novembri 2017. aasta kohtuotsus VCAST (C-265/16, EU:C:2017:913, punktid 46–49).

15 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 21).

16 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt (C-466/12, EU:C:2014:76, punkt 20). Euroopa Kohus ei määratlenud selles kohtuotsuses „üldsusele edastamiseks“ linkide lisamist sellise sisu juurde, mis on Internetis vabalt kättesaadav, kuna puudus uus üldsus, kellele selline edastamine oleks olnud suunatud (vt kohtuotsuse punkt 27).

17 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein (C-527/15, EU:C:2017:300, punkt 42).

18 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus (C-306/05, EU:C:2006:764).

19 Vt 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein (C-527/15, EU:C:2017:300, punktid 39–41).

20 14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 39).

21 Vt viimati 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein (C-527/15, EU:C:2017:300, punkt 31).

34. Selline sekkumine edastamise sisusse võib esineda mitmel kujul. Tegemist võib olla signaali edastamisega hotellitubadesse paigutatud teleritesse, koos CD-mängijaga ka CD-plaatide pakkumisega, teleasaadete näitamise avalikes kohtades, kaitstud teosteni viivate veebilinkide kasutamisega või selliste linkide installeerimisega meediamängijasse, tele- või raadiosaadete salvestamisega või hoopis kaitstud teoste metaandmete indekseerimisega partnervõrgus (*peer-to-peer*).

35. Ükski selline sekkumise vorm ei pea (iseenesest) olemas olema, selleks et saaks tuvastada edastamise toimingut. Kuid neil kõigil on üks ühine joon: otsene seos kasutaja sekkumise ja seeläbi edastatud kaitstud teoste vahel. See ühine joon on keskne element, milleta ei saa rääkida edastamise toimingust.

36. Seega ei nõustu ma põhikohtuasja kaebuse esitajate väidetega, et Euroopa Kohus ei ole näinud ette vastavat üldist nõuet, mille alusel saab tuvastada üldsusele edastamise toimingut olemasolu. Euroopa Kohus ei ole kõnealust nõuet selge üldpõhimõttena sõnastanud seetõttu, et see on mõistega „üldsusele edastamine“ olemuslikult seotud, kuna edastamine peab tingimata hõlmama kaitstud teoseid. Kuigi seda edastamise sisusse sekkumise nõuet ei ole otseselt nimetatud, on see kaudselt olemas kõikides otsustes, milles Euroopa Kohus on tuvastanud edastamise toimingut olemasolu.

37. Eriti märgatav on see otsustes, milles Euroopa Kohtul on tulnud eristada üldsusele edastamise toimingut ja lihtsalt tehniliste vahendite pakkumist. Euroopa Kohus on rõhutanud edastamise toimingut olemasolu puhul määrava tähtsusega elementi, milleks on otsene sekkumine edastamise sisusse, kuivõrd see element on vahendite pakkumisest eraldiseisev. Seega ei kujuta endast edastamise toimingut mitte telerite paigutamine hotelli numbritubadesse, vaid signaali edastamine.²² Samamoodi ei oleks CD-mängijate pakkumine kujutanud endast kõnealust toimingut, kui samal ajal ei oleks pakutud ka CD-plaate, kuna mõlemad oli vaja, et kaitstud teoseid tarbida.²³ Ka juhul, kui meediamängijatesse ei oleks olnud installeeritud linke, mis võimaldasid Internetis kaitstud teostega tutvuda, ei oleks vaid meediamängijate müük andnud Euroopa Kohtule põhjust edastamise toimingut tuvastada.²⁴

38. Minu arvates on üsna selge, et autorenditeenuseid osutavad äriühingud ei sekku kuidagi otseselt selliste teoste või fonogrammide raadio teel edastamisega, mida nende kliendid võivad rendiautosse paigaldatud raadio kaudu potentsiaalselt kuulata. Nende äriühingute tegevus piirdub sellega, et nad annavad kliendi käsutusse auto, mille tootja on varustanud raadioga. Kõnealuste äriühingute kliendid otsustavad ise, kas nad kuulavad raadiosaateid või mitte.

39. Autodesse paigaldatud raadiod on valmistatud nii, et need suudavad igasuguse täiendava sekkumiseta vastu võtta maapealse leviga ringhäälingusaateid, mis on kättesaadavad auto asukohas. Üldsusele edastavad neid saateid seega üksnes ringhäälinguorganisatsioonid. Seevastu ei ole siin tegemist mingi hilisema üldsusele edastamisega, eriti mitte autorendiga tegelevate äriühingute poolt. Niisiis, kui Stim ja SAMI kliendid lubasid raadio teel edastada kaitstud teoseid, mille autoriõigused või nendega kaasnevad õigused neil on, tuli neil tingimata arvestada kõikide kasutajatega, kellel on raadio ja kes asuvad ülekanne levialas, kaasa arvatud raadiod, mis on paigaldatud autodesse, olenemata sellest, mil moel neid autosid kasutatakse.

22 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 46).

23 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Phonographic Performance (Ireland) (C-162/10, EU:C:2012:141, punktid 62 ja 67).

24 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein (C-527/15, EU:C:2017:300, punktid 39–41).

40. Autorendiga tegelevate äriühingute roll piirdub seega üksnes selliste abivahendite pakkumises, mis võimaldavad üldsusele edastamist, mis aga direktiivi 2001/29 põhjenduse 27 alusel ei kujuta endast sellist edastamist.²⁵ Väide, mille Stim ja SAMI esitasid oma kirjalikes seisukohtades ja mille kohaselt hõlmab kõnealune põhjendus vaid isikuid, kes tegelevad kaugsidevahendite tootmise või müügiga, põhineb Euroopa Kohtu praktika, eelkõige kohtuotsuse SGAE²⁶ vääral tõlgendamisel. Nimelt on Euroopa Kohus korduvalt tuvastanud edastamise toiminguga esinemise, kuid mitte asjaomase kasutaja olemuse, vaid kõnealuse kasutaja täiendava sekkumise tõttu, mis on läinud kaugemale üksnes seadmete pakkumisest, näiteks signaali edastamise tõttu. Kohtuasjas, milles tehti otsus Stichting Brein²⁷, oli kasutaja tõepoolest „isik, kes tegeleb meediamängijate pakkumisega“. Euroopa Kohus tuvastas sellegipoolest edastamise toiminguga asjaomaste meediamängijate tarkvara sisu tõttu.

41. Ka ei saa nõustuda Stim ja SAMI väitega, mille kohaselt peaks autorendiga tegelevate äriühingute vastutus tulenema asjaolust, et nad annavad oma klientide kasutusse ruumi, mida Stim ja SAMI määratlevad „avalikuna“, st rendiautode salongi, kus on võimalik kasutada kaitstud teoseid tänu nendesse autodesse paigaldatud raadiotele. Ei raadiote pakkumine ega ka mitte sellise ruumi „pakkumine“, kus on võimalik raadiot kasutada, ei kujuta endast edastamise toimingut, juhul kui puudub kasutaja sekkumine edastamise sisusse, milleks on kaitstud teosed.

42. Siiski jagan Stim ja SAMI seisukohta, mille kohaselt ei ole tähtsust asjaolul, et raadio on autodesse paigaldanud asjaomaste autode tootja. Sama loogika kohaselt ei ole tähtis ka see, kas autorendiga tegelevad äriühingud ei soovi (nagu väidavad Stim ja SAMI) või ei saa (nagu väidavad kõnealused äriühingud) raadioid kasutuskõlbmatuks muuta. Need asjaolud ei puuduta tegelikult kaitstud teoste üldsusele edastamist, vaid üksnes tehniliste vahendite pakkumist, ning jäävad seega autoriõiguse kohaldamisalast välja.

43. Lõpuks ei mõjuta ka asjaolu, et kaitstud teoste rendiautosse paigaldatud raadio kaudu kuulamise võimalus suurendab asjaomaste autorendiga tegelevate äriühingute tegevuse atraktiivsust ja kasumlikkust, küsimust, kas tegemist on üldsusele edastamise toiminguga ning milline on asjaomaste äriühingute võimalik vastutus autoriõiguse alusel.

44. Igasuguste kaugsidevahendite võimaldavate tehniliste vahendite pakkumine toimub tavaliselt kasumi teenimiseks. Selle tegevuse kasumlikkus tuleneb suuresti asjaolust, et neid seadmeid kasutatakse autoriõiguse ja sellega kaasnevate õigustega kaitstud teoste edastamiseks või vastuvõtmiseks – see on kõnealuste seadmete ostu peamine eesmärk. Kuid selliste seadmete pakkujad ei pea maksma nimetatud õiguste omajatele mingisugust tasu.²⁸ Just selleks, et pareerida loogikat, mis nõuaks sellise tasu maksmist, märkisid Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) autoriõiguse lepingu²⁹ allkirjastanud osalised ühisdeklaratsioonis selle lepingu artikli 8 kohta ning nende eeskujul ka liidu seadusandja direktiivi 2001/29 põhjenduses 27, et üksnes tehniliste vahendite pakkumist ei tuleks käsitleda üldsusele edastamisena. Pole oluline, kas see pakkumine toimub müügina, pika- või lühiajalise rendina või muul viisil.

45. Seega, raadioga varustatud autode lühiajalise rendi puhul ei ole minu arvates tegemist edastamise toiminguga Euroopa Kohtu praktika tähenduses, millele on viidatud käesolevas ettepanekus. Seega ei ole vaja analüüsida üldsusele edastamise teise elemendi, st üldsuse olemasolu.

25 Komisjon vaidleb sellele seisukohale vastu, märkides, et autorendiga tegelevate äriühingute tegevuse eesmärk on pakkuda autosid, mitte nendesse paigaldatud raadioid. Minu arvates on siiski võimalik nentida, et autode pakkumisega kaasneb raadiote pakkumine. Igal juhul nõustun siinkohal komisjoni seisukohaga, et käesoleval juhul ei ole mingil tingimusel tegemist edastamise toiminguga.

26 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus (C-306/05, EU:C:2006:764).

27 26. aprilli 2017. aasta kohtuotsus (C-527/15, EU:C:2017:300).

28 Välja arvatud vajaduse korral hüvitis isiklikuks otstarbeks tehtud koopiale, mis on ette nähtud direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b.

29 Leping allkirjastati 20. detsembril 1996. aastal Genfis ning kiideti Euroopa Liidu nimel heaks nõukogu 16. märtsi 2000. aasta otsusega 2000/278/EÜ (EÜT 2000, L 89, lk 6; ELT eriväljaanne 11/33, lk 208).

46. Seetõttu teen ettepaneku vastata esimesele eelotsuse küsimusele, et direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1 ja direktiivi 2006/115 artikli 8 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et raadioga varustatud autode rentimine ei ole üldsusele edastamine nimetatud sätete tähenduses.

Teine eelotsuse küsimus

47. Teise eelotsuse küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas autorendi maht ja rendile andmise kestus on esimesele eelotsuse küsimusele vastamisel olulised.

48. Arvestades seda, kuidas teen ettepaneku esimesele eelotsuse küsimusele vastata, saab vastus teisele küsimusele olla vaid eitav. Kõnealune tegevus ei kujuta endast üldsusele edastamist eespool nimetatud sätete tähenduses, olenemata selle tegevuse mahust ja rendile andmise kestusest.

49. Üksnes ammendavuse huvides analüüsin ma lühidalt teist eelotsuse küsimust, juhuks kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele jaatavalt.

50. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peab üldsus, kellele edastamine on suunatud, koosnema potentsiaalselt kindlaks määramata, kuid piisavalt suurest arvust isikutest, nii et oleks teatav alammäär, mis välistab selle mõiste alt liiga väikese või tähtsusetu suurusega isikute hulga. Lisaks tuleb arvesse võtta kaitstud teoste kättesaadavaks tegemise kogumõju adressaatidele nii ühel ajal kui ka üksteise järel.³⁰

51. Need mõisted on loomulikult ebamäärased ning nende tõlgendamine sõltub suuresti iga konkreetse juhtumi asjaoludest. Leian siiski, et juhul kui autorenditegevus ei piirdu üksikute rentimise juhtudega, vaid on pidev, on järjestikuste klientide arv piisavalt suur, et mitte olla tähtsusetu. Eelkõige ei moodusta need kliendid kindlaksmääratud isikute kogumit, mida võiks samastada teatava üksiku konkreetsete inimeste ringiga.³¹ Seega ei mõjuta sellise tegevuse ulatus, tingimusel et see on pidev, hinnangut üldsusele edastamise esinemise kohta.

52. Mis puutub autorendi aja pikkusse, siis eristavad põhikohtuasja hagejad lühiajalist rendile andmist, mida määratletakse lühema ajana kui 29 päeva, ja pikaajalist rendile andmist. Nad väidavad, et alates 30 rendipäevast ei ole auto puhul enam tegemist avaliku kohaga, vaid isikliku ruumiga, nii et raadio olemasolu autos ei kujuta endast üldsusele edastamist.

53. Euroopa Kohtul on aga juba olnud võimalus otsustada, et üldsusele edastamise koha avalikkus või eraldatud olek ei mõjuta vähemalgi määral sellise edastamise olemasolule antavat hinnangut, vastasel juhul minetaks üldsusele edastamise õigus tähenduse.³²

54. Seega ei mõjuta autorendi kestus ja sellest tulenev väidetav avalikkus või eraldatud olek vähemalgi määral hinnangut üldsusele edastamise esinemise kohta.

55. Seetõttu, kui Euroopa Kohus peaks vastama jaatavalt esimesele eelotsuse küsimusele, ei sõltu see vastus, nagu ka eitav vastus, mitte sugugi autorenditegevuse mahust ega selle kestusest.

30 Vt viimati 14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Vt, *a contrario*, 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus SCF (C-135/10, EU:C:2012:140, punkt 95).

32 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, punktid 50, 51 ja 54).

Ettepanek

56. Kõikidest esitatud põhjendustest lähtudes teen ettepaneku vastata Högsta domstoleni (Rootsi kõrgeim kohus) esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 3 lõiget 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamissoiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas artikli 8 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et raadioga varustatud autode rentimine ei ole üldsusele edastamine nimetatud sätete tähenduses.